

втраченого раю, тугою за незворотністю часу і провінційною замкненістю, уособленою в будинку без вікон назовні.

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Гримич М. Фріда : роман. Київ : Дуліби, 2012. 188 с.
- 2.Доманський О. Перша презентація нового роману Марини Гримич пройшла в Бердичеві. URL: <https://cutt.ly/3UjLHYz> (дата звернення: 19.07.2023)
- 3.Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / автор-уклад. Ю. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. 624 с.
- 4.Пасічник А. З історії єврейської громади міста Бердичева. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Євреї в Україні: історія і сучасність»* : збірник наукових праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. С. 131-136.

СИСТЕМА ВПРАВ І ЗАВДАНЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМІВ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ 7-9 КЛАСІВ ГІМНАЗІЇ

Горошкін І. О.

*кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник відділу
навчання іноземних мов
Інституту педагогіки НАПН України*

Реалізація компетентнісного підходу до навчання іноземної мови орієнтує на розвиток особистості здобувачів освіти, формування в них ключових компетентностей, особистісних якостей, ціннісного ставлення до іноземної мови як засобу спілкування і здобування знань у полікультурному соціумі. Завдання кожного уроку полягає в підготовці учнів до іншомовного спілкування. Урок іноземної мови сьогодні – це демонстрування значних можливостей, які надає людині мова, це щоденна практика застосування іноземної мови як потужного засобу комунікації.

Провідним засобом формування механізмів іншомовного спілкування є побудова ефективної системи вправ і завдань, значення якої полягає насамперед у тому, що вона забезпечує як організацію формування механізмів іншомовного спілкування, так і організацію освітнього процесу. Науковці (О. Гальченко, С. Ніколаєва, Т. Пахомова, Т. Полонська, В. Редько та ін.) стверджують, що якість виконання вправ значною мірою впливає на успіх оволодіння різними видами мовленнєвої діяльності. Оскільки навчання іноземних мов має діяльнісний характер, вправи можна вважати засобом засвоєння мовного матеріалу й водночас засобом оволодіння різними видами мовленнєвої діяльності, адже під час їх виконання учнів залучають до слухання, читання, говоріння або письма.

Поняття «система» передбачає множинність взаємопов'язаних елементів, з'єднаних певним чином для досягнення певної мети.

Вивчення літератури з проблеми дослідження уможливило висновок, що система вправ і завдань – це комплекс необхідних видів і типів вправ та завдань, спрямованих

на формування механізмів іншомовного спілкування й розроблених з урахуванням умов навчання, психологічних особливостей здобувачів освітнього процесу.

Уже понад 100 років не втрачають актуальності положення німецького методиста Б. Еггерта про логічний узаємозв'язок системи вправ з метою й завданнями навчання та іншими об'єктивними й суб'єктивними чинниками (мовний матеріал, рівень сформованості мовленнєвих умінь і навичок), що мають місце в освітньому процесі.

У методиці навчання іноземних мов розроблено різноманітні системи вправ і завдань, що враховують різні критерії, як-от етапи процесу оволодіння іншомовної діяльності, розвитку мови і мовлення, підготовленості-непідготовленості мовлення тощо. За способом виконання вправи можуть бути усними і писемними, за місцем виконання – класними і домашніми.

Сьогодні важливо розробити систему вправ і завдань, що враховує вимоги оновленого Державного стандарту базової середньої освіти, чинних модельних програм з іноземних мов й забезпечує ефективність формування механізмів іншомовного спілкування учнів.

Схарактеризуємо докладніше систему вправ, спрямовану на навчання основних видів мовленнєвої діяльності. Залежно від типу мовленнєвої діяльності виокремлюють кілька систем вправ для навчання аудіювання, говоріння (діалогічного, монологічного мовлення), читання, письма.

Крім того, кожна система вправ має свої підсистеми. Наприклад, система вправ для навчання аудіювання має дві підсистеми: 1) вправи для формування мовленнєвих навичок аудіювання; 2) вправи для розвитку вмінь аудіювання.

У процесі навчання діалогічного мовлення науковці виокремлюють чотири групи вправ. Перша група – вправи для навчання швидко й адекватно реагувати на репліку вчителя (вправи на реплікування: умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні та репродуктивні вправи на імітацію зразка мовлення (ЗМ), підстановку у ЗМ, трансформацію ЗМ, відповіді на запитання, повідомлення / запит інформації, спонукання до дії, тощо. Друга група вправ спрямована на самостійне застосування учнями діалогічних єдностей. До цієї групи відносять умовно-комунікативні, рецептивно-репродуктивні та репродуктивні вправи на імітацію зразка мовлення (ЗМ), підстановку у ЗМ, трансформацію ЗМ, відповіді на запитання, повідомлення/запит інформації, спонукання до дії тощо [1, с. 49–50].

Для навчання монологічного мовлення учнів здебільшого застосовують три групи вправ, що корелюються з етапами формування вмінь монологічного мовлення. Перша група спрямована на об'єднання засвоєних раніше взірців мовлення фразового рівня у висловлення понадфразового рівня, друга – на побудову мікромонологів, третя – на створення текстового монологічного висловлення.

Навчання учнів читання іншомовних текстів передбачає систему відповідних вправ, до яких уналежнюють: вправи на розвиток графемно-фонемних зв'язків; вправи з техніки читання ізольованих слів та словосполучень; вправи на прогнозування форми слова; вправи на розвиток навичок синтагматичного

членування речень та їх інтонаційного оформлення; вправи на розширення поля читання та швидкості сприймання навчального тексту [с. 58].

У процесі навчання учнів 7-9 класів письма доцільно застосовувати вправи, спрямовані на написання текстів різних жанрів, зокрема листа, стислої автобіографії (CV), анотації, оголошення тощо.

Система вправ і завдань має забезпечити добір вправ, що відповідають характерові того чи того вміння, установлення послідовності вправ, методично правильний добір матеріалу, систематичність певних вправ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пахомова Т. О., Гальченко О. Ю. Методика навчання іноземних мов. Навчально-методичний посібник для студентів освітнього ступеня «бакалавр» напряму підготовки «Мова і література (англійська)». Запоріжжя: Кругозір. 2015. 164 с.

ШКІЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЕПІЧНОГО ТВОРУ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ

Гричаник Н. І.

*кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри української мови, літератури та методики навчання
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

Особливу роль у створенні міцної основи для творчої самореалізації й інтелектуально-культурного розвитку особистості відіграють шкільні курси світової та української літератури, на яких відбувається залучення молоді до багатств світової культури, духовне й моральне зростання особистості, естетичне виховання, розвиток художнього смаку.

У Концепції літературної освіти чітко зазначено, що «вивчення літератури в школі має ґрунтуватися на дидактичних, літературознавчих та методичних принципах», серед яких одне з основних місць відведено принципу шкільного аналізу, який базується на літературознавчій концепції, але не копіює її.

У шкільній практиці вчителі-словесники під час опрацювання епічного твору дотримуються певних особливостей аналізу епічних текстів, враховують вікові особливості здобувачів освіти та рівень їхньої літературної підготовки. На перших етапах увага зосереджується на розвитку сюжету, вчинках персонажів, оскільки, простежуючи розвиток дії у часі і просторі, учні вчать давати оцінку життєвим явищам. Не менш важливим є вміння виходити за рамки сюжетної основи, уловлювати авторський підтекст, який захований за фасадом дій. Сюжетну канву збагнути не важко, але не завжди вони можуть усвідомити зв'язок сюжету з позасюжетними елементами, простежити вираження ідеї твору. Тому вивчення епічного твору повинно будуватися так, щоб учні розуміли тісний зв'язок усіх його компонентів, бачили логічну доцільність у загальній